

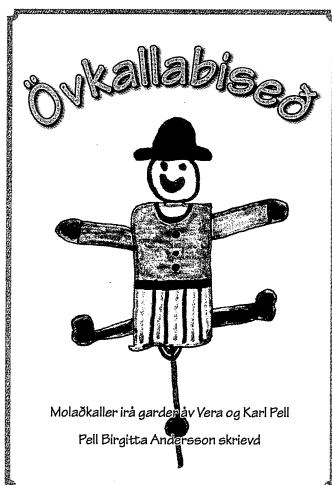
DALSKUM

Ulum Dalska 35 år!

Ulum Dalska firer 35 år min te djäv aut jubileumsnubrę i ferg.

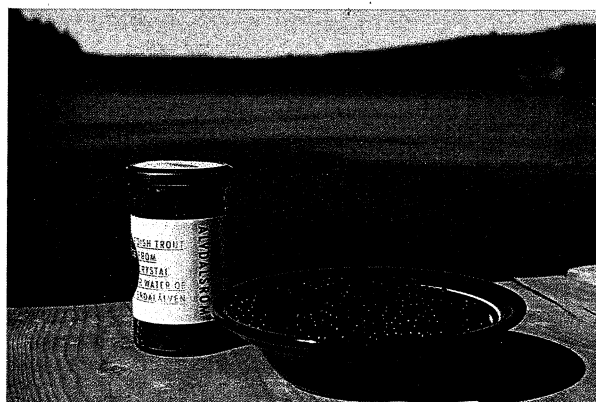
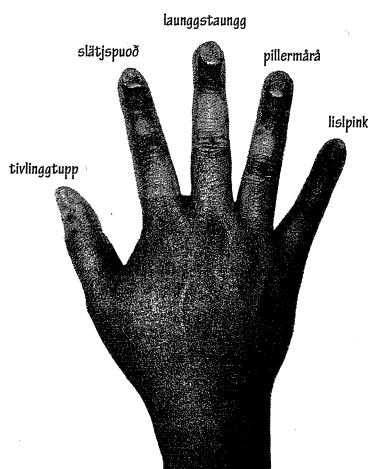
Wilum og bellum åvå leksiuoner i övdalska å ogstaðier. Mier um prudjekteð å saiða 9

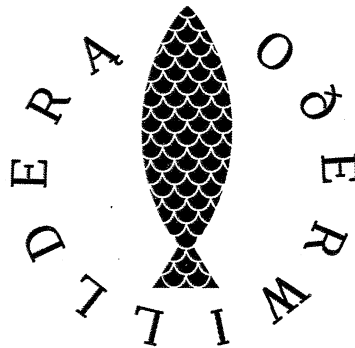
Ny buok, Övkallabiseð

Nų ar eð kumið ęe buok fer minst kripper. Buotję ietter Övkallabiseð – älvdalska alfabetet. Eð ir bilder å oll saiðum. Å framsaiðun i eð ien knikåka-ll. Ringgfinggreð ietter pillermårá. Eð stand fil i buotję. - Porfyrmuséet, ICA og COOP sel byöker. Eð gor tјyöp buotję iem nest mig og.

Pell Birgitta Andersson.

ęe ny stienna å kaviarimiln.

ÄLVDALSLAX

Les mier um rugne og eller sponsorer å saiða 22 og 23

DALSKUM kumb aut 2 gaungg um ár i juni og disember að Ulum Dalskaes miedlemmer. Stjikkir in bidrag að tinindjin á wederpuostn dalskum@ulumdalska.se

**eld á adress: Ulum Dalska c/o Birgitta Andersson
Isakvägen 20
79631 Älvdalen**

Upplagu: 1000 ex

Answerun autdjiver:

Ulum Dalskaes styrels

Trykk: Synums Tryck och Reklam

Dalkum- kommittéen

Anders Hård quvo@telia.com

Pell Birgitta Andersson birgittaandersson@telia.com

Kråk Birgitta Andersson krak_birgitta@hotmail.com

Star Kristina Broberg star.kristina@hotmail.com

Katt Bia Tegnér bia.tegner@hotmail.com

Medlemsavgifter i Ulum Dalska

Barn/Ungdom: 50 kr. Upp till 16 år

Vuxna: 100 kr.

Familj: 250 kr. Två vuxna och barn upp till 16 år.

Skriv alla medlemmars namn och för barn även födelseår.

Ange namn och adress på inbetalningen.

För barn/ungdom även födelseår.

Betala till **Plusgirokonto 64 30 25-0**

Swish: 123 372 49 37

För betalning från utlandet är swiftadressen

NDEASESS IBAN SE71 9500 0099 6026 0643 0250

Hemsida www.ulumdalska.se

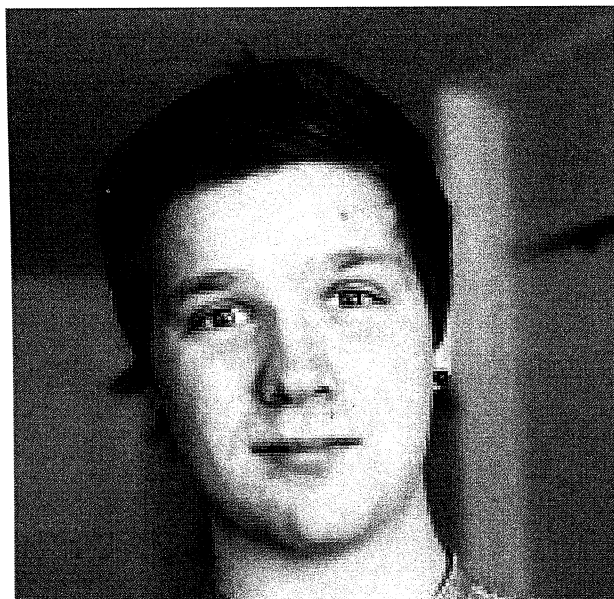
E-post info@ulumdalska.se

Facebook Ulum Dalska

I butiken på vår hemsida finns böcker m.m på älvdalska att köpa.

Inneold:

3 Ulum Dalska jubilirer	19 Gamtgosliwed
4 Gerda Werf	Gamtkulla
Inga-Britt Peterson	Ur ietter eð eter
5 Lars Steensland	gámålt?
Mats Elfquist	20 Risultat av ankätn
6 Råddjáromes ortografi	Dalsker du? 2018/2019
8 2019 års stipendiater	21 Instjikkar
9 Wilum og Bellum	Kumijug fro mett
Daniel Nyström	knuog
10 Älvdalskan fångslar	22 Utdrag ur Frost Anders
språkvetare	dagböcker
11 Forskare i Köpenhamn	Evertsbergs Mark &
12 Elvira 101 år	Gräv AB
13 Fuost TVn i Gåşwarv	23 Björs o Mattssons
14 Andelsbuðer i Luoka,	AB=Tre Björnar
Brunsbjänn	Älvdalslax
og Kyrkbyn	24 Dalskumes sponsorer
15 Affärer i Lövnäs	
Inno Post Nord kam til	
16 Affärer i	
Ostermyklaingg	
Warubiler	
Springgpåyksdjära	
17 Puostn i Musk	
Je litę buð i Swen	
18 Skromt	
Uttryck	
Jápums að så flierer	
wil dalska	
Kumia	

Emil Eriksson, uordfyörend i Ulum Dalska

Winogað framyvr

Je wiku minn övdalska

Fritiðs upi Ruot ávå apt övdalska je iel wiku. Um monda'n war eð inwaingng. Då isseð dier övdalsflaggą og i ögtaleram spileð dier Övdalimes brauðmars og Du raiter upp mig. Ig ar werir min oll dågå og birettar um övdalska fer krippum og lesir Mumunes Masse fer diem. Am gart kuolbullan aute, og se ávå dier gaið waveltips minn mig. Oll kripper fingg je knjep frá Ulum Dalska. Iel skaulgardn war full i krippum minn guol knjepur. Se ávå dier arbiatar minn losblað og spilår spil. Kripper irå sakt watuger bruk sprátseð. Og welest lærerer wil jåp til friðå sprátseð.

Hur älvdalskan fångslar språkvetarnas uppmärksamhet 2000 kilometer längre söderut

Anja Hasse och Patrick Mächler är språkvetare på Zürichs universitet i Schweiz. I september var de på besök i Älvdalen för att undersöka hur älvdalskan talas i dag. I denna artikel redogör de för hur deras intresse väcktes för den lilla språkön i norr och varför de tycker att även den moderna älvdalskan bör uppmärksammas av språkvetenskapen.

När man läser nordisk språkvetenskap på universitet utanför Norden, såsom t.ex. i Zürich, ligger huvudvikten på att tillägna sig goda språkfärdigheter i minst ett av de nordiska standardspråken svenska, danska, norska och isländska – åtminstone under de första två, tre åren. Dessutom lär man sig bl.a. hur man beskriver språk, hur språk används av olika grupper i samhället och hur språk förändras under tidens lopp. I allt detta är det emellertid först och främst standardspråken som ägnas uppmärksamhet, särskilt när man läser danska, svenska eller isländska (av uppenbara skäl är situationen lite annorlunda när det gäller norska). De andra formerna av nordiska som talas i Norden, t.ex. de traditionella dialekterna, spelar däremot en obetydlig roll. Standardspråkens dominans i undervisningen återspeglar till en viss grad språkverkligheten i Skandinavien, speciellt i Danmark och många områden i Sverige, där det är påtagligt att dialekternas betydelse minskat kraftigt under de senaste decennierna.

För språkvetare som undersöker hur och varför språk utvecklas är de förment «viktiga» standardspråken emellertid inte så intressanta. Rikssvenska, français standard eller Hochdeutsch är nämligen på något sätt konstgjorda eftersom man strävade efter att skapa språk som gör många grammatiska åtskillnader. Det är tydligt att även inflytandet från latinet spelat en viktig roll under denna process. Icke-standardiserade språk eller språk som bara nyligen blivit standardiserade – såsom dialekter eller mikrospråk som luxemburgiska eller älvdalska – fick däremot utveckla sig på ett mer naturligt sätt, dvs. enligt talarnas kommunikativa behov, utan att det togs hänsyn till lärda grammatiska ideal. Att dialekter och mikrospråk på sätt och vis kan fungera som ett fönster in i språkutvecklingen under mer naturliga villkor blir speciellt uppenbart i språksamhällen där det används både ett standardspråk och en nära besläktad, icke-standardiserad språkform. Den tyskspråkiga delen av Schweiz är ett typiskt exempel på ett sådant språksamhälle. I vardagens muntliga kommunikation talas uteslutande dialekter, oavsett ålder och utbildning. Des-

sa dialekter avviker avsevärt från standardspråket Hochdeutsch – som gärna kallas för «skrifttyska» – och som bara används i skriftlig kommunikation, i några medier och i utbildningssektorn. Många skillnader, särskilt i ordböjningen, skylls på att språkändringar som ägt rum i dialekterna inte fått genomslag i standardspråket på grund av språkvården. Även om dialekterna och standardspråket är två enskilda språkformer (det är t.ex. inte möjligt att prata «lite» eller «mycket» dialekt i Schweiz, det är «antingen eller!»), händer det att det lånas in ord och konstruktioner från standardspråket. För språkvetare är det intressant att se vilka språkdrag som lånas in från standardspråket och vilka som förblir utestängda.

Eftersom vi är födda och uppvuxna i den tyskspråkiga delen av Schweiz, hittar vi ofta exempel på sådana skillnader. Vårt intresse för huruvida och hur dialekter och mikrospråk å ena sidan och standardspråk å andra sidan utvecklas sig olika, har ökat under de senaste åren. Med vår bakgrund inom nordisk språkvetenskap föll det sig naturligt att granska vilka likheter och skillnader som finns mellan språkutvecklingen i de icke-standardiserade dialekterna i Schweiz och mikrospråket älvdalska.

Tyvärr är det inte lätt att skaffa data som ger insyn i modernt älvdalskt talspråk! När stiftelsen Oskar Bandle (uppkallad efter den nu avlidna professorn i nordisk språkvetenskap på Zürichs universitet) utlyste forskarstipendium i våras, tvekade vi därför inte en sekund att ansöka om pengar till en resa till Älvdalen.

Tack vare ett generöst stipendium från stiftelsen fick vi möjlighet att åka till Älvdalen i september. I förväg hade vi tagit kontakt med Björn Rehnström, som var mycket hjälpsam och förmedlade kontakter till oss. Under insamlingsveckan i Dalen träffade vi många älvdalingar som berättade om förhållandet till sitt modersmål. Dessutom bad vi våra informanter att återberätta två bildföljder. De resulterande monologerna och samtalen spelade vi in med hjälp av en digital inspelare.

>

<

Materialet som vi samlat in på detta sätt utgör utgångspunkten för vårt vidare arbete. De kommande veckorna skall vi transkribera inspelningarna och sedan undersöka hur älvdalskan förändrat sig under de senaste decennierna. Vilka nya drag finner vi i den moderna älvdalskan? Är de nya dragen resultatet av en «självständig» språkutveckling eller måste de tolkas som inflytande från svenskan? Vilka gamla drag överlever, och vilka ersätts?

Sådana analyser brukar ge upphov till nya frågor som rör både språkvetenskapen och folk som strävar efter att skydda den språkliga mångfalden i Övre Dalarna. Därför skall vi besöka Älvdalen igen till våren 2019 och samla in mer material. Vi hoppas att träffa både bekanta och nya ansikten vid det tillfället, och därvid lära mer om språket och språksituationen i Älvdalen!